

Remissyttrande

Datum 2025-10-14

Diarienummer RS 2025-03397

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ert diarienummer KN2025/01305

Verksamhet med strålning: arbetarskydd, tillsyn och sanktioner

Västra Götalandsregionen är på det stora hela positiv till den uppdatering av strålskyddslagen samt strålskyddsförordningen som promemorian omfattar. Nedan följer detaljer som följer promemorians upplägg. Finns inga kommentarer till ett stycke har Västra Götalandsregionen inga invändningar mot förslaget.

Övergripande kommentarer

Det finns ofta risk för feltolkning av regelverket om man läser delar av författningar inom strålsäkerhetsområdet. I detta fall tex. 4 kap 3,4§ strålskyddslagen. Varför står det att alla exponerade arbetstagare ska genomgå medicinsk kontroll, för att sedan i föreskriften 2018:1 skriva att det endast gäller kategori A?

Införande av exponerad arbetstagare ($>1\text{mSv}/\text{år}$) medför att de som inte är exponerad arbetstagare klassas som allmänhet ($<1\text{mSv}/\text{år}$). Detta kan komma att få konsekvenser på hela regelverket för joniserande strålning, beroende på hur definitionen är tänkt, med konsekvenser för olika lagstiftning och föreskrifter som vi i nuläget inte fullständigt har tagit ställning till.

Det är problematiskt att för verksamhet med joniserande strålning inom sjukvården tala om allmänhet och arbetstagare. Införandet av *exponerad arbetstagare* förtydligar delvis vem som ska skyddas. Ordet arbetstagare är dock fortsatt problematiskt eftersom alla inom sjukhuset är arbetstagare i någon mening, förutom besökarna.

2.3 Förslag till lag om ändring i strålskyddslagen

1 kap, 5 § Förtydliga om definitionen innefattar uttjänta slutna strålkällor eller

1 kap, 10a § Bra med förtydligande om vem som ska skyddas. Det är dock fortfarande otydligt. Man kan läsa förslaget som:

1: "den som är sysselsatt i verksamhet med joniserande strålning och *inom verksamheten* riskerar att utsättas för sådan strålning över dosgräns för allmänheten", dvs 1 mSv från verksamheten (inkluderar kategori B+A).

2: "den som är sysselsatt i verksamhet med joniserande strålning och *därmed* riskerar att utsättas för sådan strålning över dosgräns för allmänheten", dvs yrkesexponeringen tippar dosen över dosgräns för allmänhet (inkluderar A, B samt dagens "okategoriserade").

Tolkning 1 ovan kan då innebära att den som i verksamhet med strålning inte riskerar att få 1 mSv/år ska betraktas som allmänhet. För allmänhet gäller dosrestriktion 0,1 mSv/år. Vad gäller för de som arbetar i verksamhet med dosnivå >0,1 mSv/år men <1 mSv/år? Man bör nog skilja på dessa arbetstagare och allmänhet, så arbetstagarna kan utsättas för upp till <1 mSv/år men allmänheten har en dosrestriktion på 0,1 mSv/år.

Kan man vara oexponerad arbetstagare i verksamhet med strålning?

Detta skulle gälla arbetstagare i miljöer där dosrestriktionen till allmänheten överskrids (0,1 mSv/år) men det inte finns risk för 1 mSv/år. Detta kan inom sjukvården tex handla om mammografipersonal eller de som arbetar med DXA.

Olika dosgränser kommer att gälla för exponerad arbetstagare och "oexponerad arbetstagare" (som då per definition är allmänhet) vilket skulle kunna ge upphov till otydlighet.

Kan det vara så att exponerad arbetstagare är de som utför arbetsuppgifter på kontrollerat eller skyddat område?

1 kap, 10b § Bra att det förtydligas med definitionen av räddningspersonal. Däremot kan användningen av ordet orsaka missförstånd då det är ett ord som har mer välkänd betydelse i andra sammanhang.

Det finns en otydlighet i lagstiftningen vad gäller hur personal på tex akuterna ska hanteras i samband omhändertagande av personer vid RN-olyckor. Ska de vara allmänhet? Exponerad arbetstagare? Räddningspersonal? Otydligheten finns redan i dagens lagstiftning men blir inte löst i och med denna remiss. Frågan skulle behöva omhändertas i lag, förordning eller föreskrift.

4 kap, 9 § Vad innebär "strålning utöver den som personer i allmänheten får utsättas för". Detta tolkas av vissa som dosgräns till allmänheten (1 msv) och av andra som dosrestriktion för allmänheten (0,1 mSv). Kan förtydligas. Jmf

formulering i 1 kap 10a§. Om tolkning 1 10a ovan gäller blir det ologiskt med dosrestriktion, 0,1 mSv.

För gravida arbetstagare är det rimligt att den som i sitt arbete riskerar att utsättas för 1mSv/år eller mer har rätt att omplaceras. Detta omfattar den som utför arbetsuppgifter i kontrollerat eller skyddat område.

4 kap, 11§ Vad innebär ”strålning utöver den som personer i allmänheten får utsättas för”. Detta tolkas av vissa som dosgräns till allmänheten (1 msv) och av andra som dosrestriktion för allmänheten (0,1 mSv). Kan förtydligas.

9 kap, 2§ Vem syftar ”**den som** (...) inte optimerar strålskyddet för en verksamhet” på? Kan det förtydligas? Tillståndshavaren är ytterst ansvarig.

Definitionen av optimering är inte tydlig. Optimering är ett verktyg för att uppnå god strålsäkerhet. Denna formulering blir beroende av utförarens egna rutiner kring optimering och kan orsaka olikheter i bedömning.

2.4 Förslag till förordning om ändring i strålskyddsförordningen (2018:506)

2 kap, 2 § Detta får konsekvenser om exponerad arbetstagare (10a strålskyddslagen) ska tolkas ”den som är sysselsatt i verksamhet med joniserande strålning och *inom verksamheten* riskerar att utsättas för sådan strålning över dosgräns för allmänheten”. Olika dosgränser kommer då att gälla för olika arbetstagare inom verksamhet med strålning. Exponerade arbetstagare har dosgräns 20 mSv/år och eventuella oexponerade arbetstagare definieras som allmänhet med dosgräns 1 mSv/år.

Tex. för arbetstagare som arbetar i verksamheter med joniserande strålning där risken för att överskrida dosgräns för allmänheten (1 mSv) är låg såsom mammografipersonal. De klassas enligt definitionen då INTE som exponerade arbetstagare och dosgräns för allmänheten gäller. Kollegor inom radiologiverksamhet som istället klassas som exponerad arbetstagare (tex inom intervention) kommer ha dosgräns 20 mSv/år.

Västra Götalandsregionen

Helén Eliasson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Charlotte Järnström
Regiondirektör